

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

advies 66.920/1
van 25 februari 2020

avis 66.920/1
du 25 février 2020

over

sur

een voorontwerp van wet
'betreffende werk in de
visserijsector'

un avant-projet de loi 'relative
au travail dans la pêche'

Op 17 januari 2020 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Werk verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet ‘betreffende werk in de visserijsector’.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 6 februari 2020. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Wilfried VAN VAERENBERGH, Chantal BAMPs en Chantal BAMPs, staatsraden, Michel TISON en Johan PUT, assessoren, en Wim GEURTS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Cedric JENART, adjunct-auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Wilfried VAN VAERENBERGH, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 25 februari 2020.

*

Le 17 janvier 2020, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par la Ministre de l'Emploi à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, sur un avant-projet de loi ‘relative au travail dans la pêche’.

L'avant-projet a été examiné par la première chambre le 6 février 2020. La chambre était composée de Marnix VAN DAMME, président de chambre, Wilfried VAN VAERENBERGH et Chantal BAMPs, conseillers d'État, Michel TISON et Johan PUT, assesseurs, et Wim GEURTS, greffier.

Le rapport a été présenté par Cedric JENART, auditeur adjoint.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Wilfried VAN VAERENBERGH, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 25 février 2020.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond,¹ alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2.1. Het om advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt enerzijds tot de gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2017/159 van de Raad van 19 december 2016 ‘tot uitvoering van de op 21 mei 2012 door het Algemeen Comité van de landbouwcoöperaties van de Europese Unie (COGECA), de Europese Federatie van vervoerswerknemers (ETF) en de Vereniging van de nationale organisaties van visserijondernemingen in de Europese Unie (Europêche) gesloten Overeenkomst betreffende de uitvoering van het Verdrag betreffende werk in de visserijsector van de Internationale Arbeidsorganisatie uit 2007’.² Anderzijds wordt met het voorontwerp ook reeds geanticipeerd op de inwerkingtreding van het verdrag van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) nr. 188 ‘betreffende werk in de visserijsector’³, dat noopt tot het invoeren van een controle- en toezichtstelsel in de vorm van een visserij-arbeidscertificaat. Dat laatste is vergelijkbaar met het maritiem arbeidscertificaat voor de koopvaardijsector, dat bij de wet van 13 juni 2014 ‘tot uitvoering en controle van de toepassing van het Verdrag betreffende maritieme arbeid 2006’ werd ingevoerd.

2.2. In het licht van het voorgaande worden bij het voorontwerp ook de wet van 3 mei 2003 ‘tot regeling van de arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij en tot verbetering van het sociaal statuut van de zeevisser’ en het Sociaal Strafwetboek van 6 juni 2010 gewijzigd.

BEVOEGDHEID

3.1. Titel 2 van het voorontwerp beoogt het zogenaamde “visserij-arbeidscertificaat voor de vissersschepen die onder Belgische vlag varen” in te voeren, dat wordt afgeleverd na een inspectie van het schip, en waarin wordt voorzien door het IAO-verdrag nr. 188. Dat visserij-arbeidscertificaat is, zoals hiervoor gesteld, vergelijkbaar met het zogenaamde “maritiem arbeidscertificaat”, ingevoerd bij de wet van 13 juni 2014 ‘tot uitvoering en controle van de toepassing van het Verdrag betreffende maritieme arbeid 2006’. Laatstgenoemd verdrag is bevoegdheidsrechtelijk, zoals het IAO-verdrag nr. 188, een gemengd verdrag.

¹ Aangezien het gaat om een voorontwerp van wet, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² Die omzetting gebeurde reeds gedeeltelijk bij het koninklijk besluit van 3 december 2019 ‘betreffende de accommodatie van vissersvaartuigen’.

³ Waarvoor de internrechtelijke instemmingsprocedure door de bevoegde wetgevende vergaderingen lopende is.

3.2. In advies 53.620/1 van 8 oktober 2013 over het voorontwerp dat tot de voornoemde wet van 13 juni 2014 heeft geleid, heeft de Raad van State, afdeling Wetgeving, dienaangaande het volgende opgemerkt:

“3. Het ontwerp voorziet in een inspectie en controle van de ‘nationale bepalingen tot uitvoering van het geheel der bepalingen van de MLC 2006’, ten aanzien van schepen die onder Belgische vlag varen (artikel 31 van het ontwerp).

Artikel 3, 6°, van het ontwerp van wet definieert de aangewezen ambtenaar als ‘de ambtenaar, aangewezen door de Koning, belast met het toezicht [van] de naleving van de wet, de uitvoeringsbesluiten ervan en van de MLC 2006’. Uit de artikelen 8, 9, 11, 25, 31, 35, 37 en 46 van het ontwerp, gelezen in samenhang met artikel 3, 10°, moet worden afgeleid dat de aangewezen ambtenaar ten aanzien van schepen die onder de Belgische vlag varen belast is met het toezicht op de nationale bepalingen, zijnde de Belgische en internationale bepalingen die in België van kracht zijn.

4. Het Verdrag ‘MLC 2006’ is een gemengd verdrag, dat betrekking heeft op de bevoegdheden van de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten⁴.

Zo heeft het Verdrag onder meer betrekking op de bevoegdheid van de gewesten inzake het tewerkstellingsbeleid (artikel 6, § 1, IX, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’), en meer bepaald de arbeidsbemiddeling.

In zijn advies 49.642/1 van 24 mei 2011 over een voorontwerp dat geleid heeft tot het decreet van 4 mei 2012 ‘houdende instemming met het Verdrag betreffende maritieme arbeid, 2006, aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie in haar vierennegentigste zitting in Genève op 23 februari 2006’, stelde de Raad van State, afdeling Wetgeving, het volgende vast:

‘Luidens artikel 1 van het ontwerp van decreet wordt een gewestaangelegenheid geregeld. Het verdrag waarmee instemming wordt verleend betreft evenwel ook aspecten die veeleer aan een gemeenschapsbevoegdheid refereren.

Zo heeft bijvoorbeeld regel 4.4 van het verdrag betrekking op de toegang tot welzijnsinstallaties (welfare facilities) aan wal. Uit de omschrijving van sommige onderdelen van de norm B4.4⁵ blijkt dat die welzijnsinstallaties verband houden met sport, onderwijs, maatschappelijk welzijn en andere persoonsgebonden aangelegenheden, waarvoor niet de gewestoverheden, doch wel de gemeenschappen bevoegd zijn.⁶

⁴ Voetnoot 2 uit advies nr. 53.620/1: Zie in dit verband de instemming met het Verdrag betreffende Maritieme Arbeid, goedgekeurd te Genève op 23 februari 2006 door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar vierennegentigste (maritieme) zitting, bij de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest van 26 juli 2013 (BS, 3 september 2013); bij het decreet van het Waalse Gewest van 10 juli 2013 (BS, 31 juli 2013) en het decreet van 10 juli 2013, wat betreft de materies waarvan de uitoefening door de Franse Gemeenschap aan het Waalse Gewest is overgedragen, (BS, 1 augustus 2013); bij het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 juli 2013 (BS, 17 juli 2013); bij het decreet van de Duitstalige Gemeenschap van 25 februari 2013 (BS, 20 maart 2013); bij het Vlaams decreet van 4 mei 2012 (BS, 29 mei 2012). Zie het ontwerp van wet ‘houdende instemming met het Verdrag betreffende maritieme arbeid, aangenomen te Genève op 23 februari 2006 door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar 94e zitting’, *Parl.St.* Kamer, 2012-13, nr. 53-2945/3 en *Parl.St.* Senaat, 2012-13, nr. 5-2188/1.

⁵ Voetnoot 3 uit advies nr. 53.620/1: Voetnoot 1 van het geciteerde advies: Zie de onderdelen B4.4.1.3 (vrij verkeer van films, boeken en kranten), B4.4.2.3 (b) (sport), B4.4.2.3 (c) (pedagogische infrastructuur), B4.4.2.3 (d) (individuele adviesbegeleiding) en B4.4.1.4 (d) (organisatie van seminars betreffende welzijn).

⁶ Voetnoot 4 uit advies nr. 53.620/1: Voetnoot 2 van het geciteerde advies: Zie artikel 127 van de Grondwet en de artikelen 4 en 5 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Het verdrag waarmee het om advies voorgelegde ontwerp instemming beoogt te verlenen zou, rekening houdend met wat voorafgaat, ook door de bevoegde gemeenschapswetgevers moeten worden goedgekeurd.⁷

5. De overheid die bevoegd is ten aanzien van een bepaalde bevoegdheidsmaterie beschikt in beginsel over de volledige wetgevings-, uitvoerings-, financierings- en controlebevoegdheid, tenzij de Grondwet of de bijzondere wetgever er anders over hebben beslist.

Het ontwerp schendt de bevoegdheidsverdelende regels in die zin dat de federale wetgever eenzijdig federale inspecteurs belast met de controle van de naleving van regels die tot de bevoegdheid van de gewesten of de gemeenschappen behoren.

Zo blijkt uit artikel 11 van het ontwerp dat de aangewezen ambtenaar het maritiem arbeidscertificaat aflevert wanneer hij, na inspectie, vastgesteld heeft dat het schip de nationale bepalingen naleeft, onder meer op het vlak van '5. het beroep op elke particulier aanwervings- of arbeidsbemiddelingsdienst die onder licentie werkt of erkend is of gereguleerd is'.

6. Het volstaat niet om de bevoegdheid van de federale inspecteurs te beperken tot de controle van de federale bepalingen ter uitvoering van het Verdrag. Indien de inspecteurs op basis van deze controle een 'maritiem arbeidscertificaat' zouden kunnen afleveren, zou de wet in strijd zijn met het Verdrag, aangezien uit het Verdrag volgt dat de afgifte van een dergelijk certificaat enkel mogelijk is dan nadat gecontroleerd werd dat alle nationale (d.i. *in casu* alle federale, gemeenschaps- en gewest-) bepalingen ter uitvoering van het Verdrag werden nageleefd.

7. Het is bijgevolg noodzakelijk dat de federale overheid, de gewesten en de gemeenschappen samenwerken om titel 5 van het Verdrag uit te voeren. Gelet op het feit dat de naleving van zowel federale, gemeenschaps- als gewestnormen dient te resulteren in de afgifte van één enkel certificaat, kan de controle op deze naleving enkel in onderlinge samenwerking worden uitgeoefend. Het sluiten van een samenwerkingsakkoord is hiervoor aangewezen".

3.3. In de memorie van toelichting bij de wet van 13 juni 2014 wordt bij de voornoemde opmerking van de afdeling Wetgeving het volgende gesteld:

"De Raad [van State, afdeling Wetgeving,] gaat er echter in zijn advies aan voorbij dat de afgifte van het maritiem arbeidscertificaat niet de naleving van alle bepalingen van het Verdrag betreft. In Bijlage A5-I van het Verdrag is een lijst opgenomen van zaken die moeten worden geïnspecteerd en moeten voldoen aan de nationale wet-of regelgeving of andere maatregelen ter uitvoering van de vereisten van dit Verdrag betreffende de arbeids- en levensomstandigheden van zeelieden aan boord voordat een maritiem arbeidscertificaat kan worden afgegeven. Die lijst betreft bijvoorbeeld niet de bepalingen van het Verdrag inzake de beschikbaarheid van welzijnsinstallaties aan wal voor alle zeelieden, de ontwikkeling van welzijnsvoorzieningen in de havens of de instelling van welzijnsraden, zoals bepaald in Voorschrift 4.4. van het Verdrag, en die volgens de Raad van State een bevoegdheid van de gemeenschappen zijn.

Voorts betreft het maritiem arbeidscertificaat zoals de Raad bemerkt inderdaad het beroep op elke particuliere aanwervings- of arbeidsbemiddelingsdienst die onder licentie werkt of erkend is of gereguleerd is, die volgens de Raad een bevoegdheid van de

⁷ Voetnoot 5 uit advies nr. 53.620/1: Voetnoot 3 van het geciteerde advies: Het gegeven dat de verdragsbepalingen die refereren aan een gemeenschapsbevoegdheid niet bindend zijn, maar slechts declaratoir of intentioneel, doet geen afbreuk aan die conclusie.

gewesten betreft. De Raad gaat er echter aan voorbij dat titel 5 van het Verdrag voorziet in 3 soorten van inspecties, namelijk de inspectie van de omstandigheden voor zeevarenden op schepen die de vlag voeren van de Staat en het bijhorende maritiem arbeidscertificaat (Voorschrift 5.1.), de inspectie van de buitenlandse schepen die een haven aandoen van de Staat (voorschrift 5.2.) en de inspectie van de op zijn grondgebied gevestigde aanwervings- en arbeidsbemiddelingsdiensten voor zeevarenden (voorschrift 5.3.). Het toezicht op de aanwervings- en arbeidsbemiddelingsdiensten op het grondgebied dient aldus onderscheiden te worden van het toezicht op het beroep op dergelijke diensten, op of buiten het grondgebied van de Staat, gedaan door de reder, bij de tewerkstelling van zeelieden op een schip dat de vlag voert van de Staat of van een buitenlands schip in haven van de Staat. Het maritiem arbeidscertificaat en de daarbij horende inspecties dekken niet het toezicht (...) op de aanwervings- en arbeidsbemiddelingsdiensten op het grondgebied. De inspectie van het beroep op dergelijke diensten, op of buiten het grondgebied van de Staat, gedaan door de reder, bij de tewerkstelling van zeelieden op een schip dat de vlag voert van de Staat of van een buitenlands schip in haven van de Staat behoort niet tot de interne nationaalrechtelijke bevoegdheid van de gewesten.

Zulks is volledig in overeenstemming met de toepassing van de regels inzake bevoegdheid bij de omzetting van twee richtlijnen die ook gemengde bevoegdheden betroffen, namelijk Richtlijn 2001/96/EG tot vaststelling van geharmoniseerde voorschriften en procedures voor veilig laden en lossen van bulkschepen en Richtlijn 2000/59 betreffende havenontvangstvoorzieningen voor scheepsafval en ladingresiduen. De Raad van State had er in zijn advies 33 693/4 over een ontwerp van koninklijk besluit ter omzetting van Richtlijn 2001/96/EG geen bemerkingen bij dat de verantwoordelijkheden van de kapitein en de inspectie van de schepen als een exclusief federale materie beschouwd werd. De Raad van State had in zijn advies 36 869/4 over een ontwerp van koninklijk besluit ter omzetting van Richtlijn 2000/59/EG ook geen bezwaren omtrent de bevoegdheidsverdeling bij een gelijkaardige regeling.

Voorschrift 5.1. en 5.2. van Titel 5, van het Verdrag betreffende maritiem arbeid behoren aldus tot de exclusieve bevoegdheid van de federale overheid en kunnen door haar worden geïmplementeerd met federale wetgeving zoals het voorliggende ontwerp en zonder samenwerking tussen de federale overheid, de gewesten en gemeenschappen, op voorwaarde dat de draagwijdte van de bepalingen van het voorliggende wetsontwerp beperkt wordt tot de inspecties bedoeld door voorschrift 5.1. en 5.2. van het Verdrag. De inspectie van de schepen interfereert op geen enkele wijze met de bevoegdheid van de gewesten om de activiteiten van de rekruterings- en plaatsingsdiensten te regelen en met het toezicht op de rekruterings- en plaatsingsdiensten dat geregeld wordt door voorschrift 5.3. van het Verdrag.

Hiermee wordt geen afbreuk gedaan aan de bemerkingen van de Raad van State inzake het gemengd karakter van de bepalingen van het Verdrag zelf, met het oog op de instemming met het Verdrag”.⁸

3.4. De aldus in de memorie van toelichting bij de wet van 13 juni 2014 gegeven precisering en verduidelijking van de betrokken bepalingen van die wet, die *mutatis mutandis* ook kan worden betrokken op het voorliggende voorontwerp, kan worden bijgetreden. Bijgevolg, voor zover de inspectie van het schip betrekking heeft op de vraag of de reder een beroep doet op een aanwervings- of arbeidsbemiddelingsdienst (artikel 12, punt 8, van het voorontwerp), en geen betrekking heeft op het toezicht op die diensten, dat immers enkel aan de gewesten toekomt, rijst er geen bevoegdheidsrechtelijk probleem bij de betrokken bepalingen.

⁸ Parl.St. Kamer 2013-14, nr. 53-3390/001, 8-9.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Algemene opmerking

4. Het voorontwerp vertoont tal van tekortkomingen op het vlak van correct (juridisch) taalgebruik. De stellers van het voorontwerp dienen de tekst, in het bijzonder de Nederlandse versie ervan, aan te passen aan de vereisten van een correct en coherent taalgebruik.⁹ Dat geldt eveneens voor de memorie van toelichting waarvan – opnieuw – inzonderheid de Nederlandse tekst tal van taalkundige en redactionele gebreken vertoont. Die gebreken zijn bovendien dermate manifest dat de afdeling Wetgeving het niet nodig acht om daarvan in dit advies voorbeelden te geven.

Bijzondere opmerkingen

Artikel 4

5. Voor bepaalde definities wordt afgeweken van de definities opgenomen in richtlijn 2017/159. Zo hanteert de Nederlandse tekst van het voorontwerp de termen “schipper” en “reder” terwijl de richtlijn respectievelijk gebruik maakt van de termen “kapitein” en “eigenaar”. Volgens de gemachtigde gebeurt dit om de terminologie in lijn te brengen met de bestaande nationale wetgeving en om aldus de nodige uniformiteit in de gehanteerde terminologie te handhaven.

Hoewel lidstaten niet *a priori* tot letterlijke omzetting zijn verplicht en eventueel een ander begrippenkader kunnen hanteren dat nauwer aansluit bij de eigenheid van de nationale rechtsorde, moet worden opgemerkt dat het in dit geval mogelijk gaat om substantieel verschillende begrippen, wat een getrouwe omzetting van de richtlijn kan bemoeilijken.

Artikel 6

6. In de Nederlandse tekst van artikel 6, tweede lid, moet het overbodige woord “verzekerd” weggelaten worden.

Artikel 13

7. In artikel 13, en ook nog in andere bepalingen van het voorontwerp, wordt melding gemaakt van het begrip “erkende organisaties”. Gevraagd welke organisaties hieronder moeten worden verstaan, verwijst de gemachtigde naar het koninklijk besluit van 13 maart 2011 ‘inzake gemeenschappelijke voorschriften en normen voor de met de inspectie en controle van schepen

⁹ Zo, bij wijze van voorbeeld, moet in de Nederlandse tekst van artikel 4, 5°, “wordt” (niet: “word”) en van artikel 89 “is gebeurd” (niet: “is gebeurt”) worden geschreven, moet in de Nederlandse tekst van het voorontwerp de indeling in “afdelingen” en “onderafdelingen” worden gebruikt (niet ook: “secties” en “sub-secties”), en moet in de Nederlandse tekst van de artikelen 10, 12, 42 en 67 de Franse term “prescriptions” worden vertaald als “vereisten” (niet: “bepalingen”).

belaste organisaties en voor de desbetreffende werkzaamheden van maritieme instanties'. Het verdient aanbeveling om in artikel 4 van het voorontwerp een definitie op te nemen van dit begrip, onder verwijzing naar voormeld koninklijk besluit.¹⁰

Artikel 21

8. In de Nederlandse tekst van artikel 21, eerste lid, 1°, schrijve men “*buiten de wil van de reder*”.

Artikel 23

9. Het is aangewezen artikel 23 van het voorontwerp als volgt te formuleren:

“Wanneer de aangewezen ambtenaar de intrekking van een certificaat overweegt, moet hij rekening houden met de ernst en/of de frequentie van de tekortkomingen en dient hij de reder hierover te horen.”

Wanneer de bestuurde van de overheid een voordeel heeft gekregen (zoals *in casu* het visserij-arbeidscertificaat), kan de overheid, wanneer de betrokkene de voorwaarden verbonden aan het verlenen van dit voordeel niet naleeft, het voordeel opheffen voor de toekomst. Daar de rechtstoestand van de betrokkene dan ongunstig wordt gewijzigd wegens een gegeven dat hem als een tekortkoming wordt aangerekend, moet hij eerst worden gehoord.¹¹

Artikel 30

10. In de Nederlandse tekst van artikel 30, eerste lid, dient het begrip “eenmalige inspecties” te worden vervangen door het begrip “punctuele inspecties”, gelet op hetgeen in het tweede lid ervan wordt bepaald.

Artikel 33

11. De Nederlandse tekst van artikel 33 dient te worden geredigeerd als volgt:

“Voor de vissersschepen die onder Belgische vlag varen die vóór de inwerkingtreding van deze wet werden gebouwd, blijven de bepalingen betreffende de bouw en de uitrusting van de schepen van toepassing zoals bepaald in het koninklijk besluit van 20 juli 1973 houdende zeevaartinspectiereglement.”

¹⁰ Zie ook artikel 3, 7°, van de wet van 13 juni 2014, waarin dezelfde definitie is opgenomen.

¹¹ I. OPDEBEEK, “Hoofdstuk 5. De hoorplicht”, in I. OPDEBEEK en M. VAN DAMME (eds.), *Beginnelsen van behoorlijk bestuur*, in *Administratieve Rechtsbibliotheek*, Brugge, Die Keure, 2006, 260, nr. 343.

Artikel 38

12. In overeenstemming met artikel 4, 6°, van het voorontwerp dient in de Nederlandse tekst van artikel 38, eerste lid, te worden geschreven “vissersschepen die een vreemde vlag voeren” (niet: “vissersschepen die de vlag van een lidstaat van de Europese Unie of een buitenlandse staat voeren”). In de Franse tekst van die bepaling dienen de woorden “des navires de pêche battant le pavillon d’un Etat étranger” om dezelfde reden te worden vervangen door de woorden “des navires de pêche battant pavillon étranger”.

Artikel 56

13. Het bovenmatig gebruik van bijzinnen in artikel 56 van het voorontwerp komt de leesbaarheid en de toegankelijkheid van die bepaling niet ten goede. Het verdient dan ook ten eerste aanbeveling om de redactie van dat artikel aan een bijkomend onderzoek te onderwerpen.

Artikel 57

14. In artikel 57 van het voorontwerp dienen de woorden “organisaties van reders en van de vissers” vervangen te worden door de woorden “vertegenwoordigers van de vissers en van de reders”, overeenkomstig de definitie opgenomen in artikel 4, 10°, van het voorontwerp.

Artikel 58

15. Aan het einde van artikel 58, tweede lid, van het ontwerp kan de zinsnede “, overeenkomstig artikel 18 van de wet van 5 juni 1972 op de veiligheid van de vaartuigen” wellicht worden geschrapt, aangezien door deze verwijzing niets wordt toegevoegd aan hetgeen reeds in dat tweede lid wordt bepaald. Indien het de bedoeling is om de beroepstermijn af te stemmen op die welke is bepaald in artikel 18 van de wet van 5 juni 1972, dient in het eerste lid van artikel 58 te worden geschreven “binnen de veertien dagen” (niet: “binnen de vijftien dagen”).

Artikel 62

16. In de Nederlandse tekst van artikel 62, tweede lid, van het voorontwerp dient het woord “ongerechtvaardigd” te worden vervangen door het woord “onrechtmatig”.

Artikel 63

17. In de Nederlandse tekst van artikel 63 van het voorontwerp schrijve men “aangewezen ambtenaar”.

Artikel 64

18. De verwijzing in artikel 64, tweede lid, van het voorontwerp naar artikel 37 van het voorontwerp is niet juist. Wellicht wordt bedoeld te verwijzen naar “inspecties naar aanleiding van een klacht” zoals vermeld in artikel 30 van het voorontwerp.

Artikel 65

19. De Nederlandse en de Franse tekst van artikel 65 van het voorontwerp stemmen zowel inhoudelijk als formeel niet met elkaar overeen. Zo is in de Franse tekst geen sprake van de “elektronische terbeschikkingstelling” van het betrokken document en bestaat de Franse versie van dat artikel slechts uit één lid.

Artikel 68

20. Artikel 68, 2°, van het voorontwerp bepaalt dat, voor elk vissersschip dat een vreemde vlag voert, de reder, zijn lasthebber of aangestelde, en/of de schipper of zijn vertegenwoordiger die “een overtreding begaat aan de bepalingen van een geldend internationaal instrument betreffende de werk- en leefomstandigheden van de vissers en /of, voor wat betreft de vissersschepen die onder de vlag van een Lidstaat van de Europese unie varen, van de bepalingen van de Overeenkomst” worden gestraft met een strafrechtelijke geldboete van 600 tot 6.000 euro.

Een dermate ruim en vaag geformuleerde strafbaarstelling is niet in overeenstemming met het legaliteitsbeginsel dat voortvloeit uit artikel 14 van de Grondwet. De strafbaar gestelde handelwijzen dienen nauwer te worden afgebakend en preciezer te worden geformuleerd.

Artikel 70

21. In de Nederlandse tekst van artikel 70 van het voorontwerp vervange men de woorden “Zonder afbreuk te doen aan ...” door “Onverminderd ...”.

Titel 9 – Hoofdstuk 1

22. In hoofdstuk 1 van titel 9 van het voorontwerp moet in de wijzigingsbepalingen van de wet van 3 mei 2003 ‘tot regeling van de arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij en tot verbetering van het sociaal statuut van de zeevisser’ het woord “visser” waar nodig telkens worden vervangen door “zeevisser” aangezien in de wet van 3 mei 2003 enkel een definitie van “zeevisser” voorkomt.

Artikel 79

23. De ontworpen bepaling onder artikel 79, a), van het voorontwerp is bijzonder onduidelijk door het door elkaar gebruiken van de voegwoorden “en” en “of”. De gemachtigde heeft voor die bepaling een nieuw tekstvoorstel bezorgd:

“les nom et prénoms, le numéro de registre national pour les marins pêcheurs qui y sont inscrits, le lieu de naissance et la date de naissance ou l’âge si la date de naissance n’est pas connue pour les marins pêcheurs qui ne sont pas inscrits au registre national, le domicile et le numéro d’agrément du marin pêcheur ;”.

Met dit voorstel kan worden ingestemd.

Artikel 89

24. De vraag rijst of in het ontworpen artikel 48, § 1, derde lid, van de wet van 3 mei 2003, benevens van de disciplinaire redenen niet eveneens melding moet worden gemaakt van het geval bedoeld in artikel 47 van die wet, ermee rekening houdend dat van de twee voornoemde hypothesen ook melding wordt gemaakt in het ontworpen artikel 171/5, eerste lid, 1°, van het sociaal strafwetboek (artikel 95 van het voorontwerp).

Artikel 90

25. Aangezien artikel 69 van de wet van 3 mei 2003 een wijzigingsbepaling is die reeds is uitgewerkt, is de opheffing ervan weinig zinvol. Artikel 90 wordt dan ook het best uit het voorontwerp weggelaten.

Artikel 95

26. Men schrijve de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 171/5, eerste lid, 1°, van de wet van 3 mei 2003 als volgt:

“1° vooruitbetaling heeft geëist van de zeevisser bij aanvang van zijn tewerkstelling voor de kosten van repatriëring, en eveneens de kosten van repatriëring verhaald heeft op het loon of andere aanspraken van de zeevisser, tenzij de repatriëring om tuchttredenen diende te gebeuren of in het geval bedoeld in artikel 47 van voormelde wet van 3 mei 2003;”.

Artikel 97

27. Men schrijve de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 188/3, §1, 1° van de wet van 3 mei 2003 als volgt:

“1° één of meerdere zeevissers als bemanningslid tewerkstelt zonder voorafgaand aan de tewerkstelling een arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij te hebben gesloten;”.

Artikel 99

28. Artikel 99 van het voorontwerp bepaalt dat de aan te nemen wet in werking treedt op (lees: uitwerking heeft met ingang van) 15 november 2019, met uitzondering van een aantal bepalingen die in werking treden op 15 november 2020.

De gemachtigde heeft in dat verband verklaard dat het niet de bedoeling is om terugwerkende kracht te verlenen aan de aan te nemen wet en dat deze laatste in werking zal treden volgens de gebruikelijke regels van inwerkingtreding (de tiende dag volgend op de dag van de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*), met dien verstande dat voor een aantal bepalingen de inwerkingtreding op 15 november 2020 behouden blijft.

Met dit voorstel kan worden ingestemd.

*

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique¹ et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DE L'AVANT-PROJET

2.1. D'une part, l'avant-projet de loi soumis pour avis entend transposer partiellement la directive (UE) 2017/159 du Conseil du 19 décembre 2016 'portant mise en œuvre de l'accord relatif à la mise en œuvre de la convention sur le travail dans la pêche, 2007, de l'Organisation internationale du travail, conclu le 21 mai 2012 entre la Confédération générale des coopératives agricoles de l'Union européenne (Cogeca), la Fédération européenne des travailleurs des transports (ETF) et l'Association des organisations nationales d'entreprises de pêche de l'Union européenne (Europêche)' ². D'autre part, il anticipe déjà l'entrée en vigueur de la convention de l'Organisation internationale du travail (OIT) n° 188 'sur le travail dans la pêche' ³, qui requiert l'instauration d'un système de contrôle et de surveillance sous la forme d'un certificat de travail dans la pêche. Ce dernier est comparable au certificat de travail maritime pour le secteur de la marine marchande, qui a été instauré par la loi du 13 juin 2014 'd'exécution et de contrôle de l'application de la Convention du travail maritime 2006'.

2.2. L'avant-projet modifie également, au regard de ce qui précède, la loi du 3 mai 2003 'portant réglementation du contrat d'engagement maritime pour la pêche maritime et améliorant le statut social du marin pêcheur' ainsi que le Code pénal social du 6 juin 2010.

COMPÉTENCE

3.1. Le titre 2 de l'avant-projet vise l'instauration du « certificat de travail dans la pêche pour les navires de pêche battant pavillon belge », qui est délivré après une inspection du navire et qui est prévu par la convention OIT n° 188. Ainsi qu'il a été observé ci-dessus, ce certificat de travail dans la pêche est comparable au « certificat de travail maritime », instauré par la loi du 13 juin 2014 'd'exécution et de contrôle de l'application de la Convention du travail maritime 2006'. Du point de vue de la répartition des compétences, cette dernière convention est un traité mixte, à l'instar de la convention OIT n° 188.

¹ S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par « fondement juridique » la conformité avec les normes supérieures.

² Cette directive a déjà été transposée partiellement par l'arrêté royal du 3 décembre 2019 'concernant le logement à bord des navires de pêche'.

³ Dont la procédure d'assentiment en droit interne par les assemblées législatives compétentes est en cours.

3.2. Dans son avis 53.620/1 du 8 octobre 2013 sur l'avant-projet devenu la loi précitée du 13 juin 2014, le Conseil d'État, section de législation, a observé ce qui suit à cet égard :

« 3. Le projet prévoit une inspection et un contrôle des 'dispositions nationales donnant effet à l'ensemble des prescriptions de la MLC 2006', à l'égard des navires battant pavillon belge (article 31 du projet).

L'article 3, 6°, du projet de loi définit le fonctionnaire désigné comme étant 'le fonctionnaire, désigné par le Roi, chargé de la surveillance du respect de la loi, de ses arrêtés d'exécution et de la MLC 2006'. Il se déduit des articles 8, 9, 11, 25, 31, 35, 37 et 46 du projet, lus en combinaison avec l'article 3, 10°, que le fonctionnaire désigné pour les navires battant pavillon belge est chargé de la surveillance des dispositions nationales, c'est-à-dire des dispositions belges et internationales qui sont en vigueur en Belgique.

4. La Convention 'MLC 2006' est un traité mixte, qui relève des compétences de l'autorité fédérale, des communautés et des régions ⁴.

Ainsi, la Convention relève notamment de la compétence des régions en matière de politique de l'emploi (article 6, § 1er, IX, de la loi spéciale du 8 août 1980 'de réformes institutionnelles'), plus précisément de placement des travailleurs.

Dans son avis 49.642/1 du 24 mai 2011 sur un avant-projet devenu le décret du 4 mai 2012 'portant assentiment à la Convention du travail maritime, 2006, adoptée à Genève le 23 février 2006 par la Convention (lire : conférence) internationale du Travail, en sa nonante-quatrième session', le Conseil d'État, section de législation, a constaté ce qui suit :

'Luidens artikel 1 van het ontwerp van decreet wordt een gewestaangelegenheid geregeld. Het verdrag waarmee instemming wordt verleend betreft evenwel ook aspecten die veeleer aan een gemeenschapsbevoegdheid refereren.

Zo heeft bijvoorbeeld regel 4.4 van het verdrag betrekking op de toegang tot welzijnsinstallaties (welfare facilities) aan wal. Uit de omschrijving van sommige onderdelen van de norm B4.4 ⁵ blijkt dat die welzijnsinstallaties verband houden met sport, onderwijs, maatschappelijk welzijn en andere persoonsgebonden aangelegenheden, waarvoor niet de gewestoverheden, doch wel de gemeenschappen bevoegd zijn ⁶.

⁴ Note 2 de l'avis n° 53.620/1 : Voir à cet égard l'assentiment à la Convention du travail maritime, adoptée à Genève le 23 février 2006 par la Conférence internationale du Travail au cours de sa nonante-quatrième session (maritime), par l'ordonnance de la Région de Bruxelles-Capitale du 26 juillet 2013 (MB, 3 septembre 2013); par le décret de la Région wallonne du 10 juillet 2013 (MB, 31 juillet 2013) et le décret du 10 juillet 2013, pour les compétences dont l'exercice a été transféré par la Communauté française à la Région wallonne (MB, 1er août 2013); par le décret de la Communauté française du 4 juillet 2013 (MB, 17 juillet 2013); par le décret de la Communauté germanophone du 25 février 2013 (MB, 20 mars 2013); par le décret flamand du 4 mai 2012 (MB, 29 mai 2012). Voir le projet de loi 'portant assentiment à la Convention du travail maritime, adoptée à Genève le 23 février 2006 par la Conférence internationale du Travail à sa 94e session', Doc. parl., Chambre, 2012-13, n° 53-2945/3 et Doc. parl., Sénat, 2012-13, n° 5-2188/1.

⁵ Note 3 de l'avis n° 53.620/1 : Note 1 de l'avis cité : Zie de onderdelen B4.4.1.3 (vrij verkeer van films, boeken en kranten), B4.4.2.3 (b) (sport), B4.4.2.3 (c) (pedagogische infrastructuur), B4.4.2.3 (d) (individuele adviesbegeleiding) en B4.4.1.4 (d) (organisatie van seminaries betreffende welzijn).

⁶ Note 4 de l'avis n° 53.620/1 : Note 2 de l'avis cité : Zie artikel 127 van de Grondwet en de artikelen 4 en 5 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Het verdrag waarmee het om advies voorgelegde ontwerp instemming beoogt te verlenen zou, rekening houdend met wat voorafgaat, ook door de bevoegde gemeenschapswetgevers moeten worden goedgekeurd ⁷.

5. L'autorité compétente pour une matière déterminée dispose en principe de la pleine compétence législative, d'exécution, de financement et de contrôle, sauf disposition contraire de la Constitution ou du législateur spécial.

Le projet viole les règles répartitrices de compétences en ce sens que le législateur fédéral charge unilatéralement des inspecteurs fédéraux de contrôler le respect de règles qui relèvent de la compétence des régions ou des communautés.

Ainsi, il ressort de l'article 11 du projet que le fonctionnaire désigné délivre le certificat de travail maritime lorsque, à l'issue d'une inspection, il a établi que le navire respecte les dispositions nationales, notamment en ce qui concerne '5. le recours à tout service de recrutement et de placement privé sous licence ou agréé ou réglementé'.

6. Limiter la compétence des inspecteurs fédéraux au contrôle des dispositions fédérales prises en exécution de la Convention n'est pas suffisant. Si les inspecteurs pouvaient délivrer un 'certificat de travail maritime' à la suite de ce contrôle, la loi serait contraire à la Convention, dès lors qu'il découle de cette dernière que la délivrance d'un tel certificat est uniquement possible après avoir vérifié que toutes les dispositions nationales (c'est-à-dire, en l'espèce, toutes les dispositions fédérales, communautaires et régionales) adoptées en exécution de la Convention ont été respectées.

7. Il est par conséquent nécessaire que l'autorité fédérale, les régions et les communautés coopèrent afin de mettre en œuvre le titre 5 de la Convention. Eu égard au fait que le respect des normes tant fédérales, que communautaires et régionales doit aboutir à la délivrance d'un certificat unique, le contrôle de ce respect peut uniquement être exercé dans le cadre d'une coopération. Il est recommandé à cet effet de conclure un accord de coopération ».

3.3. L'exposé des motifs de la loi du 13 juin 2014 mentionne ce qui suit relativement à l'observation précitée de la section de législation :

« Le Conseil, [d'État, section de législation,] ne tient cependant pas compte dans son avis, du fait que la délivrance du certificat de travail maritime ne porte pas sur le respect de toutes les dispositions de la Convention. L'annexe A5 -I de la Convention est une liste de sujets qui doivent être inspectés et doivent satisfaire aux lois et règlements nationaux ou d'autres mesures donnant effet aux exigences de cette Convention relatives aux conditions de travail et de vie des marins à bord avant qu'un certificat de travail maritime ne puisse être délivré. Par exemple, cette liste ne comprend pas les dispositions de la Convention sur l'accès pour tous les marins à des installations de bien-être à terre, le développement d'installations de bien-être dans les ports ou la création de conseils de bien-être, tels que définis dans la Règle 4.4. de la Convention, qui, selon le Conseil d'État constituent une compétence des communautés.

Ensuite, le certificat de travail maritime concerne, comme le Conseil remarque en effet le recours à tout service de recrutement et de placement privé sous licence ou agréé ou réglementé, qui selon le Conseil concerne une compétence des régions. Le Conseil ne tient cependant pas compte du fait que le titre 5 de la Convention prévoit trois types d'inspections, à savoir l'inspection des conditions des gens de mer à bord des navires

⁷ Note 5 de l'avis n° 53.620/1 : Note 3 de l'avis cité : Het gegeven dat de verdragsbepalingen die refereren aan een gemeenschapsbevoegdheid niet bindend zijn, maar slechts declaratoir of intentioneel, doet geen afbreuk aan die conclusie.

battant pavillon de l'État et le certificat de travail maritime correspondant (Règle 5.1.), l'inspection des navires étrangers faisant escale dans un port de l'État (Règle 5.2.) et l'inspection des services de recrutement et de placement des gens de mer établis sur son territoire (Règle 5.3.). Le contrôle sur ces services de recrutement et de placement sur le territoire doit être distingué du contrôle du recours par l'armateur à de tels services, à l'intérieur ou à l'extérieur du territoire de l'État, à l'occasion de la mise au travail des marins à bord d'un navire battant pavillon de l'État ou d'un navire étranger dans l'État du port. Le certificat de travail maritime et les inspections qui y sont liées ne couvrent pas le contrôle des services de recrutement et de placement sur le territoire. Le contrôle du recours par l'armateur à ces services, à l'intérieur ou à l'extérieur du territoire de l'État, à l'occasion de la mise au travail des marins à bord d'un navire battant pavillon de l'État ou d'un navire étranger dans le port de l'État ne relève pas de la compétence de droit interne des régions.

Ceci est parfaitement conforme avec l'application des règles de compétence dans la transposition de deux directives, qui concernent également des compétences mixtes, à savoir la directive 2001/96/CE établissant des exigences et des procédures harmonisées pour le chargement et le déchargement sûrs des vraquiers et la directive 2000/59 sur les installations de réception portuaires pour les déchets d'exploitation des navires et les résidus de cargaison. Dans son avis 33 693/4 sur un projet d'arrêté royal transposant la directive 2001/96/CE, le Conseil d'État n'avait aucune remarque sur le fait que les responsabilités du capitaine et l'inspection des navires aient été considérés comme une matière exclusivement fédérale. De même, dans son avis 36 869/4 sur un projet d'arrêté royal transposant la directive 2000/59/CE le Conseil d'État n'avait aucune objection concernant la répartition des compétences par une mesure similaire.

Les exigences 5.1. et 5.2. du titre 5 de la Convention du travail maritime relèvent donc de la compétence exclusive de l'autorité fédérale et peuvent être mises en œuvre par elle au moyen d'une législation fédérale, telle que le présent projet et sans coopération entre l'autorité fédérale, les régions et les communautés, à condition que la portée des dispositions du présent projet de loi soit limitée aux inspections prévues par les règles 5.1. et 5.2. de la Convention. L'inspection des navires n'interfère en aucune manière avec la compétence des régions de réglementer les activités des services de recrutement et de placement, et avec le contrôle sur les services de recrutement et de placement qui sont régis par la règle 5.3. de la Convention.

Ceci ne porte pas préjudice aux observations du Conseil d'État sur le caractère mixte des dispositions de la Convention elle-même, en vue de l'assentiment à la Convention ».⁸

3.4. Les précisions et la clarification des dispositions concernées de la loi du 13 juin 2014 ainsi apportées dans l'exposé des motifs de cette loi, qui peuvent également être appliquées *mutatis mutandis* à l'avant-projet à l'examen, peuvent être accueillies. Dès lors, dans la mesure où l'inspection du navire porte sur la question de savoir si l'armateur recourt à un service de recrutement et de placement (article 12, point 8, de l'avant-projet), et ne vise pas la surveillance de ces services, qui relève de la compétence exclusive des régions, les dispositions concernées ne posent pas de problème au regard des règles répartitrices de compétences.

⁸ Doc. parl., Chambre, 2013-14, n° 53-3390/001, pp. 8-9.

EXAMEN DU TEXTE

Observation générale

4. L'avant-projet présente de nombreuses lacunes sur le plan de la correction du langage (juridique). Les auteurs de l'avant-projet adapteront le texte, en particulier sa version néerlandaise, afin de répondre aux exigences relatives à un usage correct et cohérent de la langue⁹. Il en va de même pour l'exposé des motifs dont en particulier le texte néerlandais – à nouveau – présente de nombreux manquements linguistiques et rédactionnels. En outre, ces lacunes sont à ce point manifestes que la section de législation ne juge pas utile d'en donner des exemples dans le présent avis.

Observations particulières

Article 4

5. Certaines définitions s'écartent des définitions contenues dans la directive 2017/159. C'est ainsi que, dans le texte néerlandais de l'avant-projet, on utilise les termes « schipper » et « reder », alors que dans le texte néerlandais de la directive, on emploie respectivement les termes « kapitein » et « eigenaar ». Selon le délégué, il s'agit d'aligner la terminologie sur la législation nationale existante et d'ainsi maintenir l'uniformité requise de la terminologie utilisée.

Bien que les États membres ne soient *a priori* pas tenus de procéder à une transposition littérale et qu'ils peuvent éventuellement faire usage d'un autre cadre conceptuel s'accordant plus rigoureusement avec les spécificités de l'ordre juridique national, force est de constater qu'il pourrait s'agir en l'occurrence de notions substantiellement différentes, ce qui pourrait rendre malaisée une transposition fidèle de la directive.

Article 6

6. Dans le texte néerlandais de l'article 6, alinéa 2, on omettra le mot « verzekerd » qui est superflu.

Article 13

7. L'article 13 et d'autres dispositions de l'avant-projet recourent à la notion d'« organismes agréés ». À la question de savoir quels organismes sont ainsi visés, le délégué répond par une référence à l'arrêté royal du 13 mars 2011 'établissant des règles et normes communes concernant les organismes habilités à effectuer l'inspection et la visite des navires et

⁹ Ainsi, à titre d'exemple, on écrira dans le texte néerlandais de l'article 4, 5°, « wordt » (et non : « word ») et de l'article 89 « is gebeurd » (et non : « is gebeurt »), on divisera le texte néerlandais de l'avant-projet en « afdelingen » et « onderafdelingen » (et non : « secties » et « sub-secties »), et dans le texte néerlandais des articles 10, 12, 42 et 67, le terme français « prescriptions » sera traduit par « vereisten » (et non : « bepalingen »).

les activités pertinentes des administrations maritimes'. Il est recommandé d'intégrer une définition de cette notion à l'article 4 de l'avant-projet, en faisant référence à l'arrêté royal précité¹⁰.

Article 21

8. Dans le texte néerlandais de l'article 21, alinéa 1er, 1°, on écrira « *buiten de wil van de reder* ».

Article 23

9. Il est recommandé de formuler l'article 23 de l'avant-projet comme suit :

« Lorsqu'il envisage un retrait de certificat, le fonctionnaire désigné tient compte de la gravité et/ou de la fréquence des manquements et doit entendre l'armateur à ce sujet ».

Lorsque l'administré a obtenu un avantage de l'autorité (comme, en l'espèce, le certificat de travail dans la pêche), cette dernière peut, lorsque l'intéressé ne respecte pas les conditions liées à l'octroi de cet avantage, supprimer celui-ci pour l'avenir. Dès lors que la situation juridique de l'intéressé est alors modifiée à son désavantage en raison d'un élément qui lui est imputé à faute, il doit d'abord être entendu¹¹.

Article 30

10. Dans le texte néerlandais de l'article 30, alinéa 1er, on remplacera les termes « *eenmalige inspecties* » par les termes « *punctuele inspecties* », compte tenu de ce que dispose l'alinéa 2.

Article 33

11. Le texte néerlandais de l'article 33 sera rédigé comme suit :

« Voor de vissersschepen die onder Belgische vlag varen die vóór de inwerkingtreding van deze wet werden gebouwd, blijven de bepalingen betreffende de bouw en de uitrusting van de schepen van toepassing zoals bepaald in het koninklijk besluit van 20 juli 1973 houdende zeevaartinspectiereglement ».

¹⁰ Voir également l'article 3, 7°, de la loi du 13 juin 2014, qui contient la même définition.

¹¹ I. OPDEBEEK, « Hoofdstuk 5. De hoorplicht », dans I. OPDEBEEK et M. VAN DAMME (éd.), *Beginnelsen van behoorlijk bestuur*, dans *Administratieve Rechtsbibliotheek*, Bruges, Die Keure, 2006, 260, n° 343.

Article 38

12. Conformément à l'article 4, 6°, de l'avant-projet, on écrira dans le texte néerlandais de l'article 38, alinéa 1er, « vissersschepen die een vreemde vlag voeren » (et non : « vissersschepen die de vlag van een lidstaat van de Europese Unie of een buitenlandse staat voeren »). Dans le texte français de cette disposition, les mots « navires de pêche battant le pavillon d'un Etat étranger » seront remplacés pour le même motif par les mots « navires de pêche battant pavillon étranger ».

Article 56

13. Le recours abusif aux propositions subordonnées à l'article 56 de l'avant-projet ne contribue pas à la lisibilité et à la transparence de cette disposition. Il est donc particulièrement recommandé de réexaminer la formulation de cet article.

Article 57

14. À l'article 57 de l'avant-projet, les mots « organisations d'armateurs et des pêcheurs » seront remplacés par les mots « représentants des pêcheurs et des armateurs », conformément à la définition inscrite à l'article 4, 10°, de l'avant-projet.

Article 58

15. À la fin de l'article 58, alinéa 2, du projet, le segment de phrase « , conformément à l'article 18 de la loi du 5 juin 1972 sur la sécurité des bâtiments de navigation » pourrait sans doute être omis, cette référence n'ajoutant rien à ce qui est déjà énoncé dans cet alinéa 2. Si l'intention est d'aligner le délai de recours sur celui fixé à l'article 18 de la loi du 5 juin 1972, on écrira à l'alinéa 1er de l'article 58 « dans les quatorze jours » (et non : « dans les quinze jours »).

Article 62

16. Dans le texte néerlandais de l'article 62, alinéa 2, de l'avant-projet, on remplacera le mot « ongerechtvaardigd » par le mot « onrechtmatig ».

Article 63

17. Dans le texte néerlandais de l'article 63 de l'avant-projet, on écrira « aangewezen ambtenaar ».

Article 64

18. La référence que fait l'article 64, alinéa 2, de l'avant-projet à l'article 37 de l'avant-projet n'est pas correcte. Sans doute s'agit-il de faire référence à une « inspection découlant d'une plainte » mentionnée à l'article 30 de l'avant-projet.

Article 65

19. Le texte français et le texte néerlandais de l'article 65 de l'avant-projet sont discordants, tant sur le fond que sur la forme. C'est ainsi que dans le texte français il n'est nullement question de la « elektronische terbeschikkingstelling » du document concerné et que la version française de cet article ne compte qu'un seul alinéa.

Article 68

20. L'article 68, 2°, de l'avant-projet dispose que pour tout navire de pêche battant pavillon étranger, est puni d'une amende pénale de 600 à 6.000 euros, l'armateur, son mandataire ou préposé et/ou le patron ou son représentant « qui commet une infraction aux prescriptions des instruments internationaux en vigueur relatif[s] aux conditions de travail et de vie des pêcheurs et/ou, pour ce qui concerne les navires de pêche battant le pavillon d'un État membre de l'Union européenne, aux prescriptions de l'Accord ».

Une incrimination formulée en des termes si généraux et vagues n'est pas conforme au principe de légalité résultant de l'article 14 de la Constitution. Les actes incriminés doivent être définis plus étroitement et formulés d'une manière plus précise.

Article 70

21. Dans le texte néerlandais de l'article 70 de l'avant-projet, on remplacera les mots « Zonder afbreuk te doen aan ... » par « Onverminderd ... ».

Titre 9 – Chapitre 1er

22. Au chapitre 1er du titre 9 de l'avant-projet, on remplacera chaque fois, si nécessaire, le mot « pêcheur » par les mots « marin pêcheur » dans les dispositions modificatives de la loi du 3 mai 2003 'portant réglementation du contrat d'engagement maritime pour la pêche maritime et améliorant le statut social du marin pêcheur', étant donné que cette loi contient uniquement une définition de « marin pêcheur ».

Article 79

23. La disposition en projet à l'article 79, a), de l'avant-projet manque singulièrement de clarté en raison de l'utilisation indifférente des conjonctions « et » et « ou ». Le délégué a communiqué une nouvelle proposition de texte pour cette disposition :

« les nom et prénoms, le numéro de registre national pour les marins pêcheurs qui y sont inscrits, le lieu de naissance et la date de naissance ou l'âge si la date de naissance n'est pas connue pour les marins pêcheurs qui ne sont pas inscrits au registre national, le domicile et le numéro d'agrément du marin pêcheur; ».

Cette proposition peut être accueillie.

Article 89

24. La question se pose de savoir si, outre les raisons disciplinaires, l'article 48, § 1er, alinéa 3, en projet, de la loi du 3 mai 2003 ne doit pas mentionner également le cas visé à l'article 47 de cette loi, eu égard au fait que l'article 171/5, alinéa 1er, 1°, en projet, du Code pénal social (article 95 de l'avant-projet) mentionne également les deux hypothèses susvisées.

Article 90

25. L'article 69 de la loi du 3 mai 2003 étant une disposition modificative qui a déjà épuisé ses effets, son abrogation n'a guère de sens. Mieux vaudrait dès lors distraire l'article 90 de l'avant-projet.

Article 95

26. On rédigera le texte néerlandais de l'article 171/5, alinéa 1er, 1°, en projet, de la loi du 3 mai 2003 comme suit :

« 1° vooruitbetaling heeft geëist van de zeevisser bij aanvang van zijn tewerkstelling voor de kosten van repatriëring, en eveneens de kosten van repatriëring verhaald heeft op het loon of andere aanspraken van de zeevisser, tenzij de repatriëring om tuchttredenen diende te gebeuren of in het geval bedoeld in artikel 47 van voormelde wet van 3 mei 2003; ».

Article 97

27. On rédigera le texte néerlandais de l'article 188/3, § 1er, 1°, en projet, de la loi du 3 mai 2003 comme suit :

« 1° één of meerdere zeevissers als bemanningslid tewerkstelt zonder voorafgaand aan de tewerkstelling een arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij te hebben gesloten; ».

Article 99

28. L'article 99 de l'avant-projet dispose que la loi à adopter entre en vigueur le (lire : produit ses effets le) 15 novembre 2019, à l'exception d'un certain nombre de dispositions qui entreront en vigueur le 15 novembre 2020.

Le délégué a déclaré à ce propos que l'intention n'est pas d'attribuer un effet rétroactif à la loi à adopter et que cette dernière entrera en vigueur selon les règles usuelles (le dixième jour suivant celui de sa publication au *Moniteur belge*), étant entendu que l'entrée en vigueur au 15 novembre 2020 est maintenue pour un certain nombre de dispositions.

Cette proposition peut être accueillie.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Wim GEURTS

Marnix VAN DAMME